

Marek Ciara
(Warszawa)

MATERIAŁY DIONIZEGO SMOLEŃSKIEGO
(1902-1984)
(153)

Dionizy Smoleński urodził się 6 października 1902 r. w Łodzi. Był synem Mariana majstra w fabryce przedziałniczej w Łodzi i Weroniki z Ostrowskich. W roku 1921 r. ukończył Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Łodzi. W latach 1921-1926 studiował chemię w Politechnice Warszawskiej. Nie uzyskał stopni naukowych.

W latach 1927-1928 odbył służbę wojskową. W latach 1929-1932 pracował w Centralnej Szkole Strzelniczej w Toruniu na stanowisku kierownika Laboratorium Komisji Doświadczalnej. Pracował naukowo w Centrum Szkolenia Piechoty w Rembertowie (1932-1935) i w Centrum Badań Balistycznych w Zielonce koło Warszawy (1935-1939).

W czasie wojny Dionizy Smoleński nauczał matematyki w ramach tajnego nauczania w zakresie szkoły średniej w Warszawie (1940-1944). Był zastępcą szefa uzbrojenia w Komendzie Głównej zgrupowania „Leśnik” Armii Krajowej oraz komendantem poligonu i dowódcą oddziału Armii Krajowej w Zielonce koło Warszawy. Po upadku powstania warszawskiego został wywieziony na roboty przymusowe do Wrocławia.

Dekretem z 24 sierpnia 1945 r. Rada Ministrów przekształciła dawne niemieckie uczelnie Uniwersytet i Politechnikę w jedną polską uczelnię. W latach 1945-1951 Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu funkcjonowały jako jedna uczelnia. Dionizy Smoleński pracował w Politechnice Wrocławskiej w latach 1945-1960 jako: adiunkt (1945-1947), zastępca profesora (1947-1949), profesor nadzwyczajny (1949-1956) i profesor zwyczajny (od 1956 r.). Był kierownikiem Katedry Technologii Związków Organicznych II (1947-1960), prorektorem (1949-1951) i rektorem Politechniki Wrocławskiej (1951-1960).

W Politechnice Warszawskiej pracował na stanowiskach: starszego asystenta w Zakładzie Balistyki (1937-1939), profesora (1961-1966 i 1968-1970). Był kierownikiem Katedry Silników Spalinowych, Przemysłowych i Lotniczych (1966-1968), kierownikiem Zakładu Teorii Spalania Instytutu Techniki Ciepłej (1970-1973), rektorem (1965-1969).

W Polskiej Akademii Nauk pracował w latach 1963-1965: był profesorem w III Pracowni Petrochemicznej (1963-1964) i w Zakładzie Syntezy Organicznej w Instytucie Chemii Organicznej PAN (1964-1965).

Zajmował się teorią spalania i technologią materiałów wybuchowych. Był autorem publikacji m. in. *Balistyka wewnętrzna* (1949), *Teoria materiałów wybuchowych* (1954), *Ładunki kumulacyjne w wojsku, górnictwie i przemyśle* (1974), *Spalanie materiałów wybuchowych* (1979), *Detonacja materiałów wybuchowych* (1981).

Dionizy Smoleński był członkiem Polskiej Partii Socjalistycznej (1946), PZPR (1948), posłem na sejm PRL (1957-1961 i 1969-1972), przewodniczącym Komitetu do Spraw Techniki przy Radzie Ministrów (1960-1963), członkiem Komisji Planowania przy Radzie Ministrów (1960-1967).

W 1964 r. został członkiem korespondentem, w 1969 członkiem rzeczywistym, sekretarzem naukowym (1968-1971), członkiem Prezydium PAN (1969-1980), wiceprezesem Polskiej Akademii Nauk (1971-1974). We wrześniu 1973 r. przeszedł na emeryturę.

Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim (1951), Krzyżem Oficerskim (1954) i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą (1974) Orderu Odrodzenia Polski.

Ożenił się z Waclawą z Raźniewskich. Miał córkę Barbarę. Zmarł w dniu 8 lutego 1984 r. w Warszawie. Został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Alei Zasłużonych.

Materiały Dionizego Smoleńskiego zostały przekazane darowizną Wacławy Smoleńskiej - żony twórcy spuścizny do PAN Archiwum w Warszawie w roku 1985. W księdze nabytków wpisano zespół pod numerem 1776.

Materiały spuścizny pochodzą z lat 1946-1984. W 2020 r. Marek Ciara uporządkował zespół i opracował inwentarz. Objętość zespołu to 0, 04 m. b. Materiały spuścizny składają się z 3 jednostek. Opracowano je zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*.

W 1 jednostce znajdują się pochodzące z lat 1953-1954 opis doświadczeń laboratoryjnych pt *Poliglikole* i referat *Placówki badawcze PAN*. W drugiej spis zajęć dydaktycznych z lat 1946-1976 z nazwiskami doktorantów i studentów i ocenami na egzaminach. W trzeciej materiały biograficzne z lat 1970-1984: życiorys, spis publikacji, powołania i odwołania do rad naukowych instytutów, komitetów i komisji Polskiej Akademii Nauk oraz nekrologi.

W PAN Archiwum w Warszawie inwentarz otrzymał sygnaturę 153. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 613. Inwentarz składa się z 3 jednostek.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Dionizego Smoleńskiego, PAN Archiwum w Warszawie, 153, j. 3
2. Konarski S., *Smoleński Dionizy*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Warszawa-Kraków 1999, tom XXXIX/2, zeszyt 161, s. 259-263
3. *Smoleński Dionizy*, [w:] Śródka A., *Uczni polscy XIX-XX stulecia*, t. IV, Warszawa 1998, s. 111-114
4. *Smoleński Dionizy*, [w:] <https://www.wikipedia.org/wiki>

INWENTARZ

1. *Poliglikole*

Placówki badawcze PAN

Opis doświadczeń w laboratorium, referat
1953-1954, b. d., rkp., sz., k.

2. Politechnika Wrocławska, Politechnika Warszawska

Spis zajęć dydaktycznych, lista doktorantów, lista studentów, oceny
B. d., masz., l., k.

3. Materiały biograficzne

Życiorys, spis publikacji, powołania i odwołania ze stanowisk kierownika zakładu, członka rady naukowej instytutów, komitetów i komisji Polskiej Akademii Nauk i instytutów resortowych, nekrologi
1970-1984, b. d., rkp., masz., druk, l., k.